

Súd: Okresný súd Dunajská Streda
Spisová značka: 16C/22/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2317204233
Dátum vydania rozhodnutia: 11. 09. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Duman
ECLI: ECLI:SK:OSDS:2020:2317204233.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Dunajská Streda sudcom JUDr. Petrom Dumanom v sporovej veci žalobcov: 1. A. Š., nar. XX.XX.XXXX a 2. U. Š., nar. XX.XX.XXXX, obaja zastúpení: Mgr. Peter Magdálík, advokát v Galante, proti žalovaným: 1. Okresné stavebné bytové družstvo Dunajská Streda, IČO: 00 170 674, Kúpeľná 33, Dunajská Streda, a 2. V. Š., nar. XX.XX.XXXX, J.H. O. XXXX/XX, L. Q., zastúpená: JUDr. Ing. Branislav Pecho, PhD., advokát v Nitre, o určenie nájmu a iné, takto

rozhodol:

I. Žaloba o potvrdenie právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda, sp. zn. 4C/206/1992, sa zamietá.

II. Žaloba o určenie, že žalobca je platným nájomcom bytu č. XX, X. poschodie, vchod XX, bytového domu so súpisným číslom XXXX, na parcele reg. C. XXXX, v kat. území L. Q., zapísaného na liste vlastníctva č. XXXX, ako aj prislúchajúceho spoluvlastníckeho podielu o veľkosti XXX/XX XXX na spoločných častiach, zariadenia a pozemku, sa zamietá.

III. Konanie o potvrdenie neplatnosti zmluvy o prevode bytu zo XX.XX.XXXX medzi žalovaným v I. rade a žalovanou v II. rade sa zastavuje pre prekážku veci rozhodnutej.

IV. Žalovaný v I. rade má voči žalobcom nárok na náhradu 100% trov konania.

V. Žalovaná v 2. rade má voči žalobcom nárok na náhradu 100% trov konania.

odôvodnenie:

1. Žalobcovia sa žalobou došliu Okresnému súdu Galanta 24.02.2017, postúpenou tunajšiemu súdu 24.04.2017, domáhali týchto rozhodnutí:

a) potvrdzuje sa právoplatnosť a vykonateľnosť rozsudku 4C 206/92 OS Dunajská Streda, ktorá bola neprávom narušená;

b) žalobca 1. je platným nájomcom predmetného bytu v zmysle § 871 OZ;

c) je povinnosťou bytového družstva v zmysle zákona 42/92 Z. z. vyhotoviť a uzatvoriť so žalobcom A. Š. zmluvu o prevode bytu do jeho vlastníctva s požiadaním o vklad do katastra;

d) zrušiť všetky právne úkony, ktoré boli uskutočnené žalovanými v rozpore so stanovami a zákonom v tejto veci;

e) súd zabezpečí vypratanie bytu cez bytové družstvo a ho voľný odovzdá do 1. mesiaca po právoplatnosti rozsudku.

Žalobu odôvodňovali tým, že žalobcovi bol v roku 1967 zo strany žalovaného v 1. rade pridelený družstevný byt č. XX v dome súp. č. XXXX v k. ú. L. Q. (ul. J. O.). Tento byt žalobca v r. 1973 prenechal do dočasného užívania žalovanej v 2. rade, keďže dostal podnikový byt v Q.. Keď žalobca v r. 1991 požiadal o vrátenie bytu, žalovaný v 1. rade mu ho odmietol vrátiť. Rozsudkom tun. súdu č. k. 4 C 206/92

bola potvrdená platnosť dohody o pridelení bytu z r. 1967. Žalovaný v 1. rade však tento byt v r. 1993 previedol na žalovanú v 2. rade (s manželom) ako jeho vtedajšiu nájomníčku. Žalobcovia sa následne domáhali určenia neplatnosti tejto zmluvy v podstate z dôvodu rozporu s § 16 zákona č. 182/1993 Z. z., keďže tvrdili, že nájomcami tohto bytu boli oni sami. Rozsudkom tun. súdu č. k. 8 C 82/96-32 bola ich žaloba zamietnutá, pričom súd zistil, že žalobcom bol dohodou z 05.01.1967 pridelený byt v L. Q., čím im vznikol spoločný nájom a spoločné členstvo v žalovanom v 1. rade. Súd nezistil existenciu podnájomnej dohody medzi nimi a žalovanou v 2. rade, ktorá by bola uzavretá so súhlasom družstva. Naopak, súd uzavrel, že žalobcovia v auguste 1973 dali svoj byt „k dispozícii“ žalovanému v 1. rade, čím ich užívacie právo k bytu zaniklo (nezaniklo však ich členstvo v žalovanom v 1. rade). Žalovaný v 1. rade byt následne (ako voľný byt) 04.01.1974 prideliť žalovanej v 2. rade a jej nebohému manželovi, ktorí ju užívali až do roku 1993 a v súlade s § 16 a § 29 zák. č. 182/1993 Z. z. bol tento byt na nich prevedený. Krajský súd v Trnave svojím rozsudkom č. k. 5 Co 169/97-87 tento rozsudok potvrdil v podstate z rovnakých dôvodov.

2. Žalovaný v 1. rade žiadal žalobu zamietnuť. Žalobca bol do augusta 1973 užívateľom trojizbového družstevného bytu na adrese J. O. XXXX/XX, V. L. Q.M., keď sa s rodinou presťahoval do Q. do tri a pol izbového podnikového bytu Pozemných stavieb n. o. Trnava, OZ Sereď, kde aj t. č. býva. Keďže žalobca nemohol byť užívateľom dvoch bytov, sporný byt vrátil do dispozície žalovanému v 1. rade, ktorý ho v roku 1974 prideliť do užívania ďalšiemu členovi družstva, neb. P. Š., ktorý sa stal riadnym nájomcom tohto bytu. Na základe žiadosti potom žalovaný v 1. rade zmluvou o prevode družstevného bytu do vlastníctva nájomcu dňa 14.07.1994 platne previedol sporný byt do vlastníctva žalovanej v 2. rade, manželky vtedy už. neb. P. Š.. Žalobca sa od roku 1996 sústavne domáhal svojich nárokov podávaním rôznych návrhov (o určenie neplatnosti dohody o pridelení bytu, resp. zmluvy o predaji družstevného bytu, vypratanie a vrátenie bytu, náhradu škody, zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu a iné), o ktorých už bolo právoplatne rozhodnuté. Žalobca má v úmysle ďalej naťahovať 20 rokov trvajúce súdne spory napriek tomu, že platnosť právnych úkonov žalovaného v 1. rade pri narábaní so sporným bytom bola potvrdená. Žaloba je zmaťočná a o v nej uvedených skutočnostiach už bolo právoplatne rozhodnuté.

3. Žalovaná v 2. rade žiadala konanie zastaviť. Návrh žalobcov je neurčitý a nepodložený faktami a dôkazmi. Žalovaná v 2. rade nadobudla vlastníctvo predmetného bytu v súlade so zákonom, o čom svedčí rozhodnutie súdu 8C/92/96, ktoré bolo následne potvrdené Krajským súdom v Trnave (č. k. 5Co/169/97).

4. Uznesením z 01.08.2017, č. k. 16C/22/2017-105, tun. súd žalobu odmietol v častiach uvedených v bode 1 písm. a), c), d) a e) tohto rozsudku, pretože žalobcovia napriek výzve nedostatky žaloby neodstránili. Na odvolanie žalobcov Krajský súd v Trnave uznesením z 20.02.2019, č. k. 25Co/266/2017-174, uznesenie tun. súdu o odmietnutí žaloby potvrdil s výnimkou žalobného návrhu uvedeného v bode 1 písm. a) tohto rozsudku, vo vzťahu ku ktorému uznesenie zrušil a v tomto rozsahu vec vrátil tun. súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V dôsledku toho zostali predmetom konania žalobné návrhy uvedené v bode 1 písm. a) a b) tohto rozsudku. Podaním došlým 02.09.2020 žalobca v 1. rade ešte požadoval „potvrdiť neplatnosť zmluvy o prevode bytu podľa O.Z. § 39 v spore 8C 82/96 a 5 Co 169/97“ v podstate z rovnakých dôvodov, aké predniesol v žalobe.

5. Súd na prejednanie veci nariadil v súlade s § 177 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) pojednávanie, na ktorom vykonal dokazovanie, vec právne posúdil a rozhodol.

A. Skutkový stav

6. Na základe skutkových tvrdení strán, ktoré sa považujú za nesporné podľa § 151 CSP, a dokazovania vykonaného listinnými dôkazmi založenými:

- v tunajšom súdnom spise: dohoda o užívaní bytu (č. l. 7), list žalobcu v 1. rade z 25.01.1973 (č. l. 8), list žalobcu v l. rade z 25.08.1991 (č. l. 9), záznam z 13.08.1973 (č. l. 10), dohoda z 05.09.1973 (č. l. 11), návrh (č. l. 12 až 14), rozsudok tun. súdu sp. zn. 4C/206/1992 (č. l. 15 až 18), odpoveď z 21.02.1994 (č. l. 19), urgencia (č. l. 20 a 21), ponuka (č. l. 22), výňatok zo vzorových stanov (č. l. 24 až 35), uznesenie ORP - 44/98 (č. l. 48 až 50), rozsudok 4C/145/1979 (č. l. 99 až 104), rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5Co/169/1997 (č. l. 130 až 134), a

- v spise zn. 8C/82/1996: návrh (č. l. 1 a 2), list žalobcu v l. rade z 18.07.1992 (č. l. 4), oznámenie z 18.07.1989 (č. l. 10), zápisnica o pojednávaní (č. l. 14 až 16), zápisnica o pojednávaní (č. l. 24 a 25), zápisnica o pojednávaní (č. l. 26 až 31), rozsudok tun. súdu sp. zn. 8C/82/1996 (č. l. 32 až 37), zápisnica

o prevzatí bytu (č. l. 63), rozhodnutie o pridelení bytu (č. l. 65), zápisnica (č. l. 71), členská knižka (č. l. 77 a 79), zápisnica (č. l. 82 až 86), ustálil súd tento skutkový stav:

7. Dňa 05.01.1967 podpísal žalovaný v 1. rade ako družstvo so žalobcom v 1. rade ako užívateľom dohodu o užívaní družstevného bytu, ktorou žalovaný v 1. rade ako vlastníak bytového domu odovzdal sporný byt do užívania žalobcovi v 1. rade ako svojmu členovi „pri spoločnom členstve s manželkou“. V čl. 7 písm. b) sa strany dohodli, že dohodu možno zrušiť „písomným oznámením užívateľa, že nechce byt ďalej užívať“. (dohoda o užívaní družstevného bytu, č. l. 7)

8. Listom z 25.01.1973 žalobca v 1. rade požiadal žalovaného v 1. rade o „súhlas na prenechanie časti alebo celého bytu príbuzným na užívanie“ počas jeho dočasného preloženia (list, č. l. 8). Pracovisko žalobcu v 1. rade sa v tomto roku premiestnilo do Q., v dôsledku čoho sa spolu s rodinou odsťahoval do bytu, ktorý mu prideliť zamestnávateľ v Q. (nesporné skutočnosti).

9. Listom z 09.02.1973 žalovaný v 1. rade oznámil žalobcovi v 1. rade, že predstavenstvo prerokovalo jeho žiadosť o udelenie súhlasu na prenechanie sporného bytu do užívania počas dočasného preloženia žalobcu v 1. rade a uznieslo sa, že skôr, než rozhodne, požiada žalobcu o oznámenie mena príbuzného, ktorému by sa mal byt prenechať (list žalovaného v 1. rade, č. l. 47 spisu zn. 8C/82/96).

10. Dňa 18.08.1973 podpísal žalovaný v 1. rade a žalobcovia v kancelárii žalovaného v 1. rade záznam o tom, že „žalobca v 1. rade ostáva členom družstva a jeho členský podiel zostáva nezmenený. Svoj družstevný byt dá k dispozícii SBDO dňa 31.08.1973 a na druhej strane sa SBDO v Dun. Strede zaväzuje, že byt menovanému vráti k dispozícii v tom prípade, keď menovaný svoju požiadavku uplatní 6 mesiacov dopredu.“ (záznam, č. l. 10).

11. Dňa 05.09.1973 podpísal žalobca v 1. rade ako „trvalý užívateľ“ sporného bytu návrh dohody, ktorou sa mal P. Š. ako „dočasný užívateľ“ zaviazat' „byt a jeho zariadenie počas dočasného užívania“ šetriť, aby nedošlo k poškodeniu a nadmernému opotrebeniu (návrh dohody, č. l. 11).

12. Rozhodnutím z apríla 1974 žalovaný v 1. rade prideliť „svojmu členovi Š. P.“ sporný byt „č. XX v bloku XXXX C. pozostávajúci z 3 izieb, kuchyne a príslušenstva... do osobného užívania“ (rozhodnutie, č. l. 65 a 66; členská knižka č. l. 77 až 79; obe zo spisu zn. 8C/82/96).

13. V auguste 1980 si žalobca v 1. rade odhlásil trvalý pobyt z adresy v L. Q. a prihlásil ho na adresu v Q. (zápisnica z pojednávania, č. l. 85 spisu zn. 8C/82/96).

14. Listom z 18.07.1992 žalobca v 1. rade požiadal žalovaného v 1. rade opakovane o „prevod bytu, ktorého som nájomcom, do osobného vlastníctva ako jediná oprávnená osoba spĺňajúca potrebné zákonné podmienky“ (list, č. l. 4 spisu zn. 8C/82/96).

15. Listom zo 06.11.1992 Podnik servisných a sociálnych služieb, š. p. Trnava, vo veci „odpredaja bytov do osobného vlastníctva - ponuka“ žalobcu v 1. rade požiadal o vyjadrenie, či má záujem o odkúpenie bytu, ktorý užíva (list, č. l. 22). V roku 1995 žalobca v 1. rade tento byt (v Q.) odkúpil (zápisnica z pojednávania, č. l. 30 rub spisu zn. 8C/82/96).

16. Rozsudkom z 09.02.1993, č. k. 4C/206/92, právoplatným 05.04.1993, tunajší súd o. i. určil, že „dohoda o užívaní družstevného bytu zo dňa 5.1.1967 je platná“. V odôvodnení súd o. i. uviedol, že „účastníci konania nenaplnili ustan. čl. 44 vzorových stanov družstva o zániku práva osobného užívania družstevného bytu, to znamená, že právny vzťah naďalej trvá“. (rozsudok, č. l. 15 až 18).

17. Žalovaný v 1. rade ako družstvo podpísal so žalovanou v 2. rade ako nájomcom zmluvu o prevode sporného družstevného bytu (nesporná skutočnosť), na základe ktorej bolo do katastra nehnuteľností vložené vlastnícke právo v prospech žalovanej v 2. rade (výpis z listu vlastníctva č. XXXX, č. l. 301; skutočnosť známa súd podľa § 186 CSP).

18. Rozsudkom z 11.11.1996, č. k. 8C/82/96, tun. súd zamietol žalobu žalobcov, ktorou sa voči žalovaným domáhali určenia neplatnosti zmluvy o prevode sporného družstevného bytu. V odôvodnení súd o. i. uviedol, že hoci „rozsudkom... 4C 206/92 bola potvrdená platnosť dohody o užívaní

družstevného bytu zo dňa 5.1.1967, súd... súd však v predmetnom konaní určením platnosti tejto dohody viazaný nie je, pretože z tohto jednoznačne nevyplýva nájomný pomer žalobcov k spornému bytu v súčasnosti“. (rozsudok, č. I. 32 až 37 spisu zn. 8C/82/96) Rozsudkom z 10.09.1997, č. k. 5Co/169/97, Krajský súd v Trnave tento rozsudok v časti určenia neplatnosti napadnutej zmluvy potvrdil (rozsudok, č. I. 87 až 91 spisu zn. 8C/82/96).

19. Uznesením z 27.01.1998, ČTS ORP - 44/98, Obvodné oddelenie Policajného zboru Dunajská Streda odložilo trestné stíhanie pre trestný čin podvodu, ktorého sa mali dopustiť býv. funkcionári žalovaného v 1. rade tým, že v rokoch 1973 a 1974 podvodným spôsobom obrali žalobcu v 1. rade o členské a nájomné právo k spornému bytu a následne o právo na prevod tohto bytu do vlastníctva žalobcu v 1. rade (uznesenie, č. I. 48 až 50).

B. Právne posúdenie

20. Predmetom konania na základe žaloby žalobcov po jej čiastočnom odmietnutí bolo rozhodnutie o a) potvrdení právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku tun. súdu sp. zn. 4C/206/1992, b) určení, že žalobca v 1. rade je platným nájomcom bytu č. XX, 3. poschodie, vchod XX, bytového domu so súpisným číslom XXXX, na parcele reg. C. XXXX, v kat. území L. Q., zapísaného na liste vlastníctva č. XXXX, ako aj prislúchajúceho spoluvlastníckeho podielu o veľkosti 252/10 000 na spoločných častiach, zariadenia a pozemku a c) potvrdení neplatnosti zmluvy o prevode bytu zo XX.XX.XXXX medzi žalovaným v I. rade a žalovanou v 2. rade.

Ad a) Potvrdenie právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku

21. Žalobcovia svojou žalobou žiadali potvrdiť právoplatnosť a vykonateľnosť rozsudku tun. súdu z 09.02.1993, sp. zn. 4C/206/1992, ktorým súd určil, že dohoda o užívaní družstevného bytu zo dňa X.X.XXXX je platná.

22. Pojmy právoplatnosť a vykonateľnosť vymedzuje Civilný sporový poriadok v § 226 a 232 ods. 1. Právoplatnosť je vlastnosť súdneho rozhodnutia, ktorá spôsobuje záväznosť a zásadnú nezmeniteľnosť rozhodnutia. Vykonateľnosť je vlastnosť súdneho rozhodnutia ukladajúceho povinnosť plniť, ktorá spočíva v možnosti jeho priamej a bezprostrednej vynútitelnosti zákonnými prostriedkami. V oboch prípadoch ide teda o vlastnosť súdneho rozhodnutia, ktorá spôsobuje, že súdne rozhodnutie má účinky stanovené procesným predpisom. Hoci uvedené dve ustanovenia hovoria výslovne o „súdnom rozhodnutí“, keďže obe sú zaradené v časti týkajúcej sa rozsudkov, je nepochybné, že sa vzťahujú predovšetkým na súdne rozhodnutia vo forme rozsudkov, ktorými súd rozhoduje vo veci samej (§ 212 ods. 1 CSP).

23. Z ustanovenia § 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), je zrejmé, že občianskoprávne vzťahy vznikajú z právnych úkonov alebo z iných skutočností, s ktorými zákon vznik týchto vzťahov spája. Právna teória zaraďuje medzi právne skutočnosti aj súdne rozhodnutia. Preto pokiaľ sa má žalobou potvrdiť určitá vlastnosť súdneho rozhodnutia, ide o žalobu, ktorou sa požaduje, aby súd rozhodol o právnej skutočnosti.

24. Od 01.07.2016 platí Civilný sporový poriadok, ktorý ako nový procesnoprávny predpis vychádza zo zásady, že súd svojím rozhodnutím určuje aktuálny právny stav. Určenie právnej skutočnosti odporuje vo svojej podstate tejto zásade. Z tohto dôvodu Civilný sporový poriadok v § 137 písm. d) pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti výlučne za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu. Medzi takéto prípady patria napríklad žaloby výslovne prípustné podľa § 11 ods. 4 z. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, § 21 ods. 2 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách, § 131 a 183 OBZ, § 77 Zákonníka práce, či § 711 ods. 6 OZ. Žaloba o potvrdenie vlastnosti súdneho rozhodnutia však nie je žalobou o určenie právnej skutočnosti, ktorá by mala podklad v citovaných predpisoch, a jej prípustnosť nevyplýva ani z iných ustanovení Občianskeho zákonníka, či iných osobitných predpisov.

25. Žaloba žalobcov, ktorou sa domáhajú potvrdenia právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku, je tak v tomto rozsahu neprípustná, a preto ju bolo potrebné v príslušnej časti zamietnuť (výrok I).

31. Možno sa síce stotožniť s poznámkou právneho zástupcu žalobcu, že zmena vo vlastníctve k bytu (prevod vlastníckeho práva zo žalovaného v 1. rade na žalovanú v 2. rade) nie je sama o sebe takou okolnosťou, ktorá by mala vplyv na trvanie nájomného vzťahu (§ 680 ods. 2 a 3 OZ), no toto konštatovanie je prinajmenšom predčasné. Otázka vlastníckeho práva v tomto spore je totiž rozhodujúca z hľadiska naliehavého právneho záujmu, ktorý žalobcovia musia preukázať vo vzťahu k obom žalovaným.

32. Nájomný vzťah je vzťahom medzi prenajímateľom a nájomcom (§ 663 OZ). Prenajímateľ je osobou, ktorá vec prenecháva inej osobe (nájomcovi) do dočasného užívania. Aby mohol túto povinnosť splniť, prenajímateľ musí mať právo s vecou disponovať (ius disponendi). Právo disponovať s vecou má predovšetkým vlastník veci. Okrem toho môžu vecou disponovať osoby, na ktoré vlastník toto právo v rámci zmluvnej voľnosti previedol.

33. V prejednávanej veci už súd vysvetlil, prečo treba za vlastníka sporného bytu považovať žalovanú v 2. rade. Tento záver znamená, že právo disponovať so sporným bytom má len žalovaná v 2. rade. Žalovaný v 1. rade takéto právo nemá. Od počiatku sporu napokon tvrdí, že vlastníctvo previedol do žalovanú v 2. rade ešte v roku 1994. Neprináleží mu ani postavenie vlastníka, ani prenajímateľa a ani osoby s dispozičným oprávnením k spornému bytu. Žalovaný v 1. rade teda nemôže byť účastníkom právneho vzťahu medzi žalobcami a žalovanou v 2. rade, v dôsledku čoho určenie, že žalobca v 1. rade je nájomcom sporného bytu, by nemalo pre žalovaného v 1. rade a ani žalobcov žiadny praktický ani právny význam. Táto skutočnosť preto vylučuje, aby bol daný naliehavý právny záujem žalobcov na požadovanom určení práva nájmu vo vzťahu k žalovanému v 1. rade.

34. Pokiaľ ide o vzťah medzi žalobcami a žalovanou v 2. rade, z vyjadrení žalobcov možno vyvodiť, že naliehavý právny záujem vyvodzujú zo skutočnosti, že sporný byt užíva žalovaná v 2. rade. Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že žalobcovia sa vo viacerých konaniach domáhali voči tejto žalovanej vlastníckeho práva k spornému bytu. Táto snaha sa plne prejavuje naďalej aj v tejto veci v početných písomných podaniach, ktorých autorom je predovšetkým žalobca v 1. rade. Žalobca v 1. rade opakovane poukazuje na to, že o svoje vlastnícke právo bol pripravený v dôsledku trestného činu „podvodu a krádeže bytu“ (tu súd poznamenáva, že uznesenie, ktorým bolo trestné stíhanie odložené, nemá účinky rozhodnutia vyslovujúceho vinu páchatelov, a preto treba týchto považovať za nevinných - § 2 ods. 4 Trestného poriadku). Žalobca v 1. rade zdôrazňuje svoje užívacie právo k spornému bytu v podstate vždy v kontexte s právom na prevod vlastníckeho práva k nemu (§ 24 z. č. 42/92 Zb.). Najväčšiu nespokojnosť prejavoval žalobca v 1. rade na pojednávaní opäť len s výsledkom konania vo veci 8C/82/96, v ktorom napádal platnosť zmluvy o prevode sporného družstevného bytu. Je nepochybné, že prvoradým záujmom žalobcov (predovšetkým žalobcu v 1. rade) je nadobudnúť vlastnícke právo k spornému bytu. Zároveň je dôležitá tá okolnosť, že žalovaná v 2. rade v spornom byte býva (46 rokov) a výslovne odmietla, že by v prípade úspechu žalobcov pri určení nájomného vzťahu bola ochotná sa zo sporného bytu odsťahovať a uvoľniť ho pre žalobcov. Všetky tieto okolnosti podporujú záver, že nie je splnená judikatúrou vyslovená podmienka, že určovací žaloba musí plniť preventívnu funkciu. Právo žalobcov (či už vlastnícke alebo nájomné), ktorého existenciu tvrdia, tak nie je v rovine ohrozenia, ale (údajného) porušenia. To znamená, že takéto určovací žaloba nie je spôsobilá predísť porušeniu práv žalobcov, v dôsledku čoho absentuje naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Aj ostatné súdom opísané okolnosti nasvedčujú tomu, že žalobcami požadované určenie nebude na žalobcov a žalovanú v 2. rade pôsobiť zmierujúco a nebude viesť k odstráneniu právnej neistoty. Žalobcovia vytrvale vyvíjajú snahu zvrátiť účinky právoplatne rozhodnutých sporov a robia tak ignorujúc zásadne nezmeniteľný právny stav založený skoršími rozhodnutiami. Tým je odôvodnená obava, že žalobcovia budú pokračovať v spochybňovaní vlastníckeho práva žalovanej v 2. rade aj naďalej, a prípadné kladné rozhodnutie o určení práva nájmu ich len v tejto činnosti posmelí (a to napriek tomu, že s existenciou vlastníckeho práva by z právneho hľadiska, ktoré žalobcovia v skutočnosti neustále bagatelizujú, nemalo nič spoločné). Súd nemá žiadne pochybnosti o tom, že požadované určenie práva nájmu nebude mať za následok vyriešenie sporov medzi stranami s konečnou platnosťou. Vzhľadom na odmietavý postoj žalovanej v 2. rade k možnému vyprataniu bytu je vysoko pravdepodobné, že po určení práva nájmu by nasledovalo ďalšie konanie o vypratanie sporného bytu. Otázku existencie práva nájmu je pritom súd v takom konaní oprávnený riešiť prejudiciálne, teda nie je potrebné, aby sa v skoršom konaní vyriešila určovací výrok. Navyše, takéto skoršie riešenie nie je ani žiaduce. Či už v konaní o určení práva, alebo v konaní o splnení povinnosti, platí, že súd rozhoduje podľa stavu v čase vyhlásenia rozsudku (§ 217 ods. 1 CSP). Preto aj súd v konaní o splnení povinnosti vypratať nehnuteľnosti musí skúmať, či

nájomný vzťah trvá v čase vyhlásenia rozsudku. Prípadný skorší určovací výrok nájomnom práve by ho teda nezbavoval povinnosti skúmať otázku trvania tohto práva aj v ďalšom období.

35. Súd však považuje za vhodné vyjadriť sa aj k samotnej otázke existencie nájomného práva žalobcu v 1. rade. Žalobcovia svoju žalobu opierajú predovšetkým o právoplatný rozsudok tun. súdu vo veci so sp. zn. 4C/206/92. Vывodzujú z neho ale účinky, ktoré jednoducho nevyvoláva. Týmto rozsudkom bolo len určené, že dohoda o užívaní sporného bytu medzi žalobcami a žalovaným v 1. rade z XX.XX.XXXX je platná. Táto dohoda ako právny úkon, ktorý smeruje k vzniku práv a povinností spojených s užívaním sporného bytu (§ 34 OZ), podlieha zákonom stanoveným požiadavkám jeho platnosti. Súdna prax (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 M Obdo V 16/2006) je jednotná v tom, že platnosť právneho úkonu sa posudzuje podľa okolností v čase jeho uskutočnenia (ibaže ide o relatívnu neplatnosť, aj v takom prípade je však právny úkon platný v čase jeho uskutočnenia a stáva sa neplatným až dovolaním sa relatívnej neplatnosti). Preto aj určovací výrok súdu o (ne)platnosti právneho úkonu je len deklarováním, že právny úkon bol (ne)platný v čase uskutočnenia. Žalobcovia si nesprávne vykladajú už spomínané pravidlo, že pre rozsudok súdu je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Pokiaľ je totiž právny úkon platný v čase jeho uskutočnenia a nejde o prípad relatívnej neplatnosti (§ 40a OZ), teda tak, ako v prípade predmetnej dohody o užívaní sporného bytu, právny úkon časom nestráca svoju platnosť, teda je platný aj v čase vyhlásenia rozsudku. Dohoda o užívaní sporného bytu si tak zachová platnosť napríklad aj v prípade, že medzičasom (od jej podpísania do vyhlásenia rozsudku) dôjde k uzavretiu inej dohody, ktorou by sa menil rozsah užívacieho práva, alebo dokonca by sa užívacie právo zrušovalo. To isté platí aj pre neskoršie právne úkony, ktorými sa s nehnuteľnosťou nakladá (scudzenie, zaťaženie). Vo všetkých týchto prípadoch by išlo len o nadväzujúce právne úkony, ktoré nemajú vplyv na skutočnosť, že dohoda o užívaní je platná. Aj tunajší súd sa v konečnom dôsledku stotožňuje s názorom, že dohoda o užívaní je platná. Ako však bolo vysvetlené, tým sa ešte nehovorí nič o existencii užívacieho (nájomného) práva v čase vyhlásenia rozsudku. Koniec koncov, jedným z cieľov rekonštrukcie civilného procesného práva bolo posilniť právnu istotu, čo sa malo dosiahnuť okrem iného práve obmedzením množstva žalôb o určenie neplatnosti právnych úkonov [ide o žaloby podľa § 137 písm. d) CSP], ktoré často neistotu v právnych vzťahoch neodstraňujú, a uprednostniť žaloby o určenie, či tu právo je alebo nie je [žaloby podľa § 137 písm. c) CSP]. Je pravda, že v čase vydania rozsudku sp. zn. 4C/206/92 platila iná právna úprava a žaloby o určenie neplatnosti právneho úkonu boli pomerne bežné. Rozsudok, ktorým sa takejto žalobe vyhovel, ale nevyriešil (a ani nemohol vyriešiť) všetky ostatné sporné otázky, ktoré mohli vzniknúť po určení neplatnosti zmluvy. Na tom nič nemení ani to, keď sa súd v odôvodnení rozsudku vyjadri aj k týmto otázkam, pretože odôvodnenie nie je tou časťou rozhodnutia, ktorá autoritatívne rieši predmet sporu - tou je výrok rozhodnutia. Názor súdu vyslovený v odôvodnení nie je samostatne vykonateľný, nemôže ani zakladať, meniť a ani rušiť právo, či povinnosť medzi stranami. Jeho účelom je vysvetliť to, ako súd rozhodol, teda vysvetliť samotný výrok rozhodnutia. Záväzným pre strany sa stáva jedine výrok právoplatného rozsudku (§ 228 ods. 1 CSP), čo znamená, že aj vykonateľnosť rozhodnutia treba posudzovať len vo vzťahu k tomuto výroku. Vo výsledku to teda znamená, že súd nie je viazaný názorom, ktorý iný súd vyslovil len v odôvodnení rozhodnutia, a to o to menej vtedy, keď takýto názor nemal pre rozhodnutie žiadny význam. Súd v rozsudku sp. zn. 4C/206/92 výrokom určil, že dohoda o užívaní sporného bytu je platná. Vo vzťahu k tomuto výroku je odôvodnenie v časti „účastníci konania nenaplnili ustan. čl. 44 vzorových stanov družstva o zániku práva osobného užívania družstevného bytu, to znamená, že právny vzťah naďalej trvá“ bez relevancie, pretože - ako bolo vysvetlené vyššie - otázka platnosti právneho úkonu sa posudzuje k okamihu jeho uskutočnenia. To, či sa neskôr splnili alebo nespĺnili podmienky na zánik práva osobného užívania sporného bytu, je preto pre určovací výrok daného rozsudku bez akéhokoľvek významu.

36. Okrem toho môže súd na základe vykonaného dokazovania ďalej konštatovať, že užívacie právo žalobcov zaniklo v roku 1973. Súd sa stotožňuje so závermi rozsudku Krajského súdu v Trnave sp. zn. 5Co/169/97 a dodáva, že v čl. 7 písm. b) dohody o užívaní bytu z XX.XX.XXXX sa zmluvné strany [v súlade s čl. 25 písm. b) vzorových stanov účinných v danom čase] dohodli, že dohodu možno zrušiť „písomným oznámením užívateľa, že nechce byť ďalej užívať“. Žalobca v 1. rade podpísal v kancelárii žalovaného v 1. rade záznam, v ktorom prejavil, že „svoj byt dá k dispozícii SBDO dňa 13.8.1973“. Z tohto konania žalobcu v 1. rade je nepochybná vôľa, že sporný byt v danom čase nechcel užívať. Takto prejavená vôľa nie je v rozpore s jej jazykovým vyjadrením (§ 35 ods. 2 OZ), pretože žalobca v 1. rade sa naozaj následne odsťahoval s rodinou do Q., kde mu bol pridelený podnikový byt. V auguste 1980 si žalobca v 1. rade odhlásil trvalý pobyt z adresy v L. Q. a prihlásil ho na adresu v Q.. Byt v Q. na základe ponuky Podniku servisných a sociálnych služieb, š. p. Trnava, v roku 1995 nadobudol do

svojho vlastníctva v súlade s § 24 z. č. 42/92 Zb. Hoci už tento byt nevlastní (kúpil ho s tým, aby ho previedol na svojich potomkov), dodnes v ňom. Žalobca v 1. rade sa z L. Q. odsťahoval napriek tomu, že nedošlo dohode o dočasnom užívaní bytu, ktorú by podpísali žalobcovia a P. Š. so žalovanou v 2. rade, prípadne len niektorí z nich so súhlasom manželov. Zo sporného bytu odišiel napriek tomu, že súhlas predstavenstva žalovaného v 1. rade s dočasným užívaním bytu, ktorý sa vyžadoval podľa čl. 6 vzorových stanov, nebol udelený (list žalovaného v 1. rade z 09.02.1973 takýto súhlas neobsahuje). P. Š. dokonca odmietol podpísať návrh dohody z 05.09.1973 o úpravách sporného bytu, ktorý mu žalobca v 1. rade predložil. Napriek všetkým týmto okolnostiam sa žalobcovia zo sporného bytu odsťahovali, čo nemožno vykladať inak, ako dôkaz o ich vôli tento byt neužívať. Spomenutým písomným právnym úkonom žalobcu v 1. rade sa tak naplnili podmienky čl. 7 písm. b) dohody o užívaní bytu a užívacie právo žalobcu v 1. rade, ale aj odvodené právo žalobkyne v 2. rade, zaniklo.

37. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov bolo potrebné žalobu o určenie práva nájmu zamietnuť (výrok II).

Ad c) Potvrdenie neplatnosti zmluvy o prevode bytu

38. Žalobcovia sa napokon podaním došlým 02.09.2020 domáhali aj potvrdenia neplatnosti zmluvy o prevode bytu zo XX.XX.XXXX medzi žalovaným v 1. rade a žalovanou v 2. rade. Rovnaký žalobný návrh predniesli žalobcovia voči žalovaným v žalobe doručenej tun. súdu 22.04.1996, o ktorom sa viedlo konanie pod sp. zn. 8C/82/96. O tejto žalobe rozhodol tun. súd rozsudkom z 11.11.1996, tak, že žalobu žalobcov zamietol. Pretože v tomto rozsahu bol rozsudok bol potvrdený aj rozsudkom odvolacieho súdu z 10.09.1997, č. k. 5Co/169/97, o žalobe bolo právoplatne rozhodnuté. Keďže strany oboch konaní sú rovnaké a v danom rozsahu je rovnaký aj žalobný návrh, je zrejmé, že ide o vec, o ktorej sa už právoplatne rozhodlo. Podľa § 230 CSP sa právoplatne rozhodnutá vec nemôže znova prejednávať a rozhodovať. V tomto prípade ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, v dôsledku čoho bolo podľa § 161 ods. 2 CSP potrebné konanie v príslušnej časti zastaviť (výrok III).

C. Trovy konania

39. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania (§ 262 ods. 1 CSP) vychádzal súd z toho, že žalovaným ako úspešnej strane patrí voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (§ 255 ods. 1 CSP), a preto im tento nárok priznal (výroky IV a V).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie.

Odvolanie možno podať do 15 dní od doručenia jeho rovnopisu písomne na podpísanom súde. V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody podľa § 365 CSP) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).